

ЛЕКСИКОЛОГІЯ, ЛЕКСИКОГРАФІЯ І ЛІНГВОСТИЛІСТИКА

УДК 81'282(1-21)-[116+27]:811.161.1(477.74)

СТАРОЛЬВІВСЬКА УРБАНІСТИКА МАРЕКА КРАЄВСЬКОГО (ЛІНГВІСТИЧНІ КОРЕЛЯЦІЇ)

Іван Ціхоцький

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української мови,
вул. Університетська, 1/234, 79001, Львів, Україна,
тел.: (0 032) 239 47 17, e-mail: terukr@franko.lviv.ua*

Проаналізовано стилістичні засоби творення мовних образів мешканців соціального дна міжвоєнного Львова у системі урбаністичного пейзажу ретродетективів Марека Краєвського.

Ключові слова: ретродетектив, мова міста, соціолект, кримінальний жаргон.

У жодному зі своїх численних інтерв'ю Марек Краєвський (польський топ-детективіст, автор десяти кримінальних романів, перекладених 18-ма мовами світу, втім числі й українською) не акцентує уваги на постмодерній складовій своїх текстів, а більшість рецензій, розміщених на газетних шпальтах та в інтернет-виданнях (хай навіть таких поважних, як “The Guardian”, “Financial Times”, “Tribune”, “The Independent” чи “Gazeta Wyborcza”) має радше промоційний, аніж науковий характер. Постмодерна естетика, що виникла як антитеза до модернізму, нівелює відстань поміж масовим та елітарним споживачем, впроважуючи еліту в маси [21], тим самим реабілітуючи популярний “кон’юнктурний” роман сюжетного типу, який донедавна різко протиставлявся інтелектуальному “експериментальному” романові для вибраного кола читачів [32, с. 460]. Ігрова форма та іронічність, що іноді межує з гламурністю; тиражування готових шаблонів та відверта реінтерпретація класичних сюжетів; еkleктизм та синтетичність, що у практичному вимірі виявні у жанрово-стильовому міксуванні; традиційність і водночас маргінальність контекстів – спричиняють семантичну багатшаровість та фактичну універсальність постмодерного тексту, доступного різній читацькій аудиторії. Літературна рецептура італійського теоретика і практика постмодернізму Умберто Еко [32], який зумів поєднати історичний колорит епохи та напружену детективну інтригу з філософсько-культурологічними розмірковуваннями та літературними асоціаціями (йдеться про програмовий текст автора – роман “Ім’я рози” (1980)), часто стає об’єктом концептуального жанрово-тематичного тиражування у сучасній світовій літературі.

Попри те, що в М. Краєвського багато спільного з Еко як у творчій, так і в професійній складовій (професор семіотики Болонського університету Еко і класичний філолог із Вроцлавського університету Краєвський стали письменниками вже у зрілому віці), інтерпретації базових засад текстотворення у них суттєво

корелюють: “літературне ремісництво” [7] поляка виглядає надміру утилітарним на тлі теоретичної “метафізики детективу” італійця [32]. М. Краєвський не особливо переймається інтелектуальним підтекстом своїх романів, а той факт, що читають його, здебільшого, домогосподарки, – є для нього чи не найбільшим компліментом [7; 8]. Тим не менше, це не заважає критикам помічати у його текстах елементи “урбанізму” Достоевського [3], “детективної класики” Конан-Дойла та Едгара По [3], “ностальгійного історизму” Акуніна [4] або “чорного нуару” Хічкока [25]. Постмодерна багатошаровість спричиняє й жанрову еkleктичність тексту Краєвського, який проходить у критиці як “ретродетектив” [3], “нуарний роман” [25], “урбаністичний нуар” [3], “сучасний детектив” або “трилер” [23]; сам письменник часто оперує термінами “історична повість” та “кримінальний роман” [23].

Секрет успіху поляка криється не так у кримінальних фабулах чи сюжетних перверзіях (багато хто закидає йому слабкість і уривчастість фіналів [4], неоригінальність колізій і туманний стиль оповіді [25]), як в історичних “локаціях” Краєвського. Це частково пояснює, чому неабиякою популярністю користуються переклади його романів німецькою та українською мовами: “бреславський” цикл детективів призводить до ностальгійних асоціацій у німців, “львівський”, природно, – у галичан. Водночас російські або нідерландські переклади, з огляду на динаміку книжкових продажів, не викликають особливого читацького резонансу, бо позбавлені національних історичних контекстів [19; 24].

Українською мовою перекладено шість із десяти кримінальних романів М. Краєвського, незмінним перекладачем та промоутером яких в Україні є львів’янка Божена Антоняк. “Львівський” цикл репрезентують три романи: “Голова Мінотавра” (“Głowa Minotaura”, 2009), “Еринії” (“Erynie”, 2010) та “Числа Харона” (“Liczby Charona”, 2011). На травень 2013 р. анонсовано вихід четвертого роману циклу під назвою “Ріки Аїду”, що має завершити інтерпретацію кримінальних фрагментів львівської історії міжвоєнного періоду [3]. Зауважмо, М. Краєвський не єдиний представник “галицького детективу” у польській літературі. Два кримінально-детективні романи з використанням львівських історичних декорацій має у своєму доробку інший польський письменник-криміналіст, добрий приятель М. Краєвського, Павел Ящук. Перший з його романів “Фореста Умбра” (“Foresta Umbra”, 2004) – удостоєний літературної премії за кращий польський детектив року (2005), а другий – “План Сари” (“Plan Sary”, 2011) – здобув схвальні оцінки у пресі з боку літературних оглядачів та читачів. Обидва романи Ящука написані в похмурих тонах, мають добре закручену кримінальну інтригу з використанням колоритної львівської “твари” [9], що споріднює їх із творчою манерою М. Краєвського. Щоправда, з романістикою Ящука український читач наразі не знайомий. Відсутність інтересу до цих текстів з боку українських перекладачів Божена Антоняк пояснює низькою їх літературною вартістю та не менш низьким рівнем історичної конкретики та достовірності: у порівнянні із скрупульозністю і педантичністю Краєвського, надміру уважного до деталей урбаністичного інтер’єру та міської топоніміки міжвоєнного Львова, тексти П. Ящука змушують сумніватися, чи автор хоча б раз бував у цьому місті [9].

Львівські “староміські” алюзії – не єдиний ексклюзив у арсеналі письменника. В основі кожного з романів львівського циклу – іронічна інтерпретація позачасових міфологічних сюжетів (потворний Мінотавр, якому приносять жертви, богині помсти і берегині суспільного ладу Еринії; перевізник у царство мертвих Харон), пристосованих до нових життєвих обставин та стереотипів сприйняття.

Маргіналізація контекстів, зумовлена кримінальною реінтерпретацією, створює неповторний стилістичний колорит текстів М. Краєвського. Реалізм викладу, цинізм, схильність персонажів до саморуйнування, стирання межі між героєм та антигероєм, зрубіла і жаргонна мова¹, складна і заплутана хронологія подій, нічні і затемнені сцени, обов'язкова сексуальна лінія у сюжеті [20] – лише деякі складники “чорної” нуарної естетики, яка у Краєвського межує із гінйолом та готикою [4]. Природним середовищем не обтяжених моральними принципами героїв “урбаністичного нуару” є місто-лабіринт у цілому і його кримінальне підчерев'я зокрема [20]. Сам письменник любить наголошувати на тому, що головним у його творчості є дух міста – брудного, стомленого, але прекрасного [24]. Колоритний “батьарський” Львів, присмачений театралізованими убивствами та потоками крові і населений убивцями, маніяками, збоченцями й одержимими справедливістю слідчими, – поетизований, міфологізований і маргіналізований водночас.

Утім, кон'юнктура детективна інтрига романістики М. Краєвського – лише вершина айсберга, кожен наступний роман львівського циклу відкриває для читача нові грані творчої особистості письменника. Якщо “Голову Мінотавра” й намагалися представити як низькопробне масове читиво для невибагливої аудиторії [25], то в “Ериніях” розгледіли “контрапункт до однієї із трагедій Есхіла”, “парафраз самої античної естетики”, вивернуту навспак давньогрецьку “теорію упізнання” [22]. Ще більш нетиповим М. Краєвський постає у “Числах Харона”: побутовізм сцен і авторську присутність витісняють загадки, шифри, математичні розрахунки, здогадки [3]. Якою буде рецептура четвертого роману “львівської саги” – можна хіба здогадуватись.

Строкатій мовностилістичній фактурі романів (сам М. Краєвський називає свій стиль “бароковим” [23]) властиві контрастність, динамізм, напруженість, афектація, пишність, змішування реальності та ілюзій. У необароковій моделі мислення письменника-криміналіста (колишнього математика і доктора класичної філології) доволі природно співіснують елементи амбітного інтелектуального тексту, виявні в ускладненій синтаксичній будові речень, детальності і скрупульозності описів, прямому й прихованому цитуванні, інтертекстуальності і конструкціях-нетраслітератах, з автентичними низовими соціолектами міжвоєнного Львова – “балаком” і “гварою”. Синхронізують мовностилістичну амплітуду акустичні характеристики від М. Краєвського: “фуняста” літературна мова львівських патрищів, вишукана німецька з “віденським” та “берлінським” акцентом, чудернацький “жидівський діалект”, “батьарський жаргон”, милозвучна русинська мова – Львів постає перед читачем смачним шаруватим пирогом із розмаїттям мовних інгредієнтів [1].

Міський лінгвофеномен Львова мав, як мінімум, три автентичні соціокультурні складові: “гвару” (міську говірку, що сформувалася внаслідок вимішування південно-західних говорів української мови з так званим “південнокресовим” діалектом польської мови зі значними домішками німецького та єврейського лексичного субстрату [34] і становила культурну складову львівського міського койне XIX –

¹ На думку окремих оглядачів, Марек Краєвський часто перевиконує мовну норму нуару, що позначається на вартості його текстів: “Якби скласти частотний словник лексики, вживаної Краєвським, – пише О.Собчук – то виявилося б, що найуживанішими його словами (окрім сполучників і прийменників) є “повія”, “бордель”, “нужник”, “гній”, “педераст”, з чого можна зробити висновки стосовно тематики й стилістики цих текстів” [25].

першої половини ХХ ст., поширену серед вищих верств львівського урбосоціуму [18]); “балак” (або низове койне, різновид “вуличної гвари” [34], яким послуговувалась “плебейська” частина населення Львова – головню асимільовані міським середовищем вихідці із навколишніх українських сіл) і “батарський жаргон” (міський соціолект, що побутував у середовищі львівських “батарів”, носіїв вуличної мовної культури)¹. Деякі сучасні джерела почасти змішують поняття “гвари” і “балаку”, пояснюючи це відносною однотипністю цих апріорі різних за культурною і стильовою належністю мовних субстратів [12]. З іншого боку, відбувається не зовсім коректне міксування обсягу понять “балак” і “батарський жаргон”, що мають відмінну соціальну природу, хоч і використовують єдине підґрунтя вуличного мовлення [2]. У польських лінгвістичних джерелах і “балак”, і “гвару” послідовно інтерпретують як діалектні чи міські соціолекти польської мови в українському мовному оточенні [33; 34]. Українські дослідники натомість схильні виокремлювати мінімум три типологічні різновиди “львівської гвари” – на польській, українській та єврейській (жидівській) основі [18], що засвідчує й демографічна ситуація у Львові міжвоєнного періоду².

Краєвський не особливо педантичний у підготовці лінгвістичних та соціоетнічних особливостей доволі складної структури львівського міського мовлення, хоча інтуїція філолога не підводить його в процесі артистичної інтерпретації цих мовних субстратів. Виходець із родини галицьких репатріантів (мати письменника народилася у селі поблизу Мостиськ, дядько довгий час працював кельнером у Львові), Краєвський змалечку долучився до світу нетипових мовних форм і незвичних слів-галицизмів, що корелювали із загальнопольським літературномовним стандартом. Робота над львівським циклом ретродетективів спонукала поляка до глибшого вивчення мовної автентики Львова, чому сприяли, зокрема, польські та українські словники “балаку” [30], консультації з львівськими краєзнавцями та літераторами (Ю. Винничук, І. Лемко, П. Радковець).

Урбаністичні пейзажі Краєвського ґрунтуються на контрасті, межовому зіставленні різних за природою світів: лискуче львівське середмістя з прекрасними кам’яницями, дорогими ресторациями і цукернями корелює з брудними кнайпами злиденних львівських передмість, заселених простолюдом, повіями і батярами; розмірені будні світлового дня поступаються місцем сутінкам – часові львівських батярів, у якому звичний світ моралі і закону протиставлений патології, насиллю, криміналу. Колір, запах, смак, акустика, відчуття, як і мовна характеристика, стають у Краєвського об’єднавчим стрижнем урбаністичних кореляцій. Міський напівлегальний-напівкримінальний антураж Львова 30-х років у письменника асоціюється зі “світом батярів”: їх специфічним мисленням, традиціями, життєвою філософією і

¹ Дещо спрощено мовленнєву стратифікацію міста подано в “Енциклопедії Львова”, де вміщено словникову статтю узагальнювального характеру про “балак” – “міський діалект польської мови, яким розмовляли представники соціальних низів Львова” [12, с. 154–155], та у реєстрі “Лексикону львівського” [30]. Проблему соціальної стратифікації мови львівських вулиць (вуличні, тюремні, кримінальні та школярські арготизми) досліджував Олекса Горбач [5; 6], говори Львова та міських передмість (Знесіння) – Ярослав Рудницький.

² За даними перепису людності 1931 р. (використовувався не етнічний, а мовний та релігійний принципи), у Львові проживало 312 тис. мешканців, з яких 35 137 (11,3 %) визнавали рідною мовою українську або русинську, 198 212 (63,5 %) – польську, 75 316 (24,1 %) – їдиш або їврит, 2448 (0,87 %) – німецьку [16, с. 178]. На збільшення відсотка вуличного елемента у соціальній структурі міста вплинуло приєднання до Львова у травні 1930 р. Замарстинова, Клепарова, Знесіння, Голоска Малого, Кульпаркова, Сигнівки та частини деяких інших передміських територіальних громад [16, с.173].

системою цінностей, “батарською солідарністю” і колоритною фактурною “нефуњастрою” мовою. Батарські контексти – обов’язкова складова міських колажів Львова, зазвичай, нічного, – правдивого часу львівських батярів¹:

“За брудними фасадами простягався небезпечний світ батярів. Деякі з них стояли в під’їздах невисоких будиночків на площі Більчевського, а з-під козирків їхніх кашкетів вилітали хмари тютюнового диму. Похмурі погляди супроводжували блискучий автомобіль. Окрім місця народження в цій частині міста, вони мали небагато спільного з веселим Щепцем, який розважав усю Польщу, передражуючи свого товариша Тонця в радіопередачі “На веселій львівській хвилі”. У їхніх обличчях було стільки ж веселоців, скільки отрути в сірниковій голівці.” (ГМ, 85).

“Доходила друга година. Час таємних візитів у борделях та пияцького апогею в нелегальних генделях. О цій годині порядні подружжя вже давно сплять, а непорядні набувають або передають сифілітичну заразу. О цій порі потомлені сухотні курви на Мостках втрачають рештки сподівань на клієнта, старі ляфірінди в малинах, нікому не потрібні й збайдужілі, зазирають пиякам у вічі, непокірні студенти й українські радикали виголошують плутані тиради, засуджуючи суспільний лад, азартні гравці, програвши все до нитки, стоять у під’їздах з пістолетом біля скроні, а хворі, змучені безсонням поліцейські ведуть безнадійні розслідування.” (Е, 145).

“Над Старим Ринком займався світанок. Рожеве сяєво просочувалося між злидненними ятками, у яких баби розставляли свої баняки з борщем і варениками; воно лягало на бідонах з молоком, що їх жидівський гендляр тягнув на двоколісному візку з молочарні Естери Фіш; заломлювалося на козирках кашкетів батярів, які стояли в підворотнях і ніяк не могли вирішити, чи йти вже спати, чи зачекати, доки відчиниться поблизький шинок, де можна гальбою пива втамувати спрагу після перепою. Відблиски вранішньої зорі спадали на сукні двох дівчат, які, не дочекавшись уночі жодного клієнта, мовчки повертались зі своїх робочих місць на Містках, аби за хвилину зникнути в під’їздах на Миколайській та Смерековій, де в убогих кімнатках винаймали ліжко за ширмою.” (ГМ, 9).

Не можна погодитись із тезою про те, що ролі другого плану у Краєвського виходять банальними, нудними і надміру розмитими, окрім хіба тих, що перекочують із роману у роман [25]. Специфіка детективного жанру справді передбачає широке використання епізодичних ролей та мікросцен, що є рушіями розгортання кримінального сюжету. Але у Краєвського вони аж ніяк не нудні.

Злодії, дезертири, вуличні хулігани і навіть убивці здавна ставали у Львові улюбленими персонажами вуличного фольклору, причому, судячи з пісеньок та легенд, львів’яни частіше співчували не жертвам, а навпаки, правопорушникам,

¹ Феномен львівського батярства пояснюють специфікою соціальної структури Львова – єдиного достатньо великого міста Галичини, де існували професійні вуличники: елемент, що мешкав у злиднених хатках-халупках на периферії міста чи в робітничих передмістях і впродовж усього свого життя перебував у колізії із правом та законом. Завдяки художній літературі у суспільній свідомості сформувався міфологізований завершений образ львівського батяра: фізично працює, найчастіше муляром або “козарем”, узимку заробляє розносячи вугілля або пісок. Зазвичай, батяри не злодії, але, втративши роботу, можуть вкрати або влаштувати грабунок. Зі зневагою ставляться до людей із заможних сфер суспільства та освіченого середовища, не люблять студентів та гімназистів, а тому часто влаштовують із ними бійки, через що періодично сидять у криміналі. Увесь вільний час батяри розважаються та бешкетують. На основі пригод самих батярів чи осіб із їхнього середовища витворилось чимало зразків батярського пісенного фольклору, сюжетна канва якого має сентиментальний або войовничо-запальний характер [14].

героям карколомних пригод за межею закону [13, с. 4]. Наративні хроніки старого міста досі зберігають пам'ять про відомих львівських батярів, головно мешканців передміського Личакова, які на відстані видаються малореальними, поетичними, мало не оперетковими персонажами (“вуличні королі”, а за сумісництвом личаківські муляри та різники Куба Пельц, Каспар Смоленський, Антоній Плецьон, Теофіль Берлінський, Томаш Іванковський, силач-дезертир Юзько Мариновський, бандит Бялонь, циган-убивця Чабак та інші колоритні типажі [13, с. 4, 100–101]). Галерею барвистих львівських типів суттєво доповнює Марек Краєвський, щоправда, робить це не з традиційним старольвівським пафосом, а з притаманною його стилю натуралістичністю (король львівських злочинців Моше Кічалес, неформальний король Клепарова Едвард Гавалюк (Едзік), вправний “смитрач” Маріан Амброжек (Мордатий) з колегами по ремеслу Юзьком та Мірою, затятий батяр Фелікс Костюк (Дзьонсло) з “кумплями” Валерком та Альфоником та інші безіменні герої міських мікросцен). Фактурні батярські фізіономії, які несподівано з'являються у текстах і так само швидко зникають, як і світ паскудних ганделиків, брудних передмість і злодійських “хавір”, що є середовищем проживання львівського люмпен-пролетаріату, сконструйовані за принципом мовностильової, психологічної та сенсорно-коловативної контрастності, а тому створюють ефект присутності, непідробної старольвівської автентичності. Ось так натуралістично, до прикладу, описує Краєвський “нутрощі” львівської кнайпи “Морський грот”, що загубилася у самісінькому центрі міста поблизу Ринку в підвалі кам'яниці майже під склепінням Домініканського собору (сучасна вулиця Ставропільська):

“Комісар повільно йшов серединою кнайпи й дивився на те, що добре вже знав. Бачив брудні нігті, які стукали по столі, набурмосені мармизи, сучкуваті пальці, між якими диміли самокрутки з найдешевшого тютюну, масне волосся, прилипле до голів. Вдихав сморід паруючих шинелей, давно не праних сорочок, промоклик повстяних черевиків. Він не придивлявся до облич. Знав, що ті, кого розшукує поліція, уже давно розбіглися по своїх хавирах, попереджені “бабським радіо”.” (ГМ, 54).

Українські переклади романів Краєвського (скомпоновані до того ж львів'янкою, не на папері знайомою із львівською міською лінгвокультурою) дають можливість вповні відчутти акустичні відтінки люмпенізованої мови на фонетичному, морфологічному, лексичному та ідіоматичному рівнях, а відтак уникнути штучності при мовній реінтерпретації діалогів у вторинних текстах, як-от при змалюванні мовного гардеробу львівського батяра Фелька Дзьонсла (Фелікса Костюка) з кумплями в часі їх спілкування з комісаром Попельським:

“– Спокійно, вар'яти, – проказав той, що сидів навпроти комісара. – Він тільки стругає фуня! Такий бардзо фунястий паняга [...]

– Без образ, пане кумісаре, але ми з пуліцаями штами ни тримаємо. Ми ни хатраки. Їсти разом ни будемо. Ані я, ані Валерка, ані Альфоник. Ми ни шпиги. Шось пан хтів від мене. Ну, то слухаю. А Валерка і Альфоник будут нас слухали [...]

– Я розкажу все, як на сповіді, – Дзьонсло глянув на Валерка й Альфоника, а ті кивнули головами. – То було в четвер. Ми собі фест випили, а надвечір тра було похмелитисі. Як переп'єш, то тра клин клином вибивати, не? Клин клином, – і батяр зареготав, а двійко кумплів вторували йому. – Файно. Ну, то гуляємо до Вацьки на Замарстинівську, бо вуна на борг дає. А там горілка сі леє. Сидять троє силачів із цирку, ну, з того, шо на свята вистави мав, а ними дві біні, йой, перепроцюю, дві панни. Намальовані, аліганцко вбрані. А за ширмою сміхи, писки, крики... Ну, кажи Альфоніку, добре я повідаю?

– *Силач шурував там дзюню, жи фест, – буркнув Альфоник.*
– *Їдна з тих панночок, – повільно проказав Дзьонсло, – рихтиг при столі, не за ширмов, то була рідна донця пана кумісара.*” (ГМ, 54–55, 59).

Більшість “батьярських сцен” з традиційним використанням львівської “вуличної гвари”, чи “балаку”, як номінує його М. Краєвський, відбуваються у конкретно локалізованих місцях старого міста: у наповненій агресивними п’яними батьярами і злочинцями (ГМ, 52) нічний кнайпі “Морський грот” на Домініканській (сучасна Ставропігійська), у зовні порядному ресторані (Е, 173) – Калуський пивний на Личаківській, в оспіваному львівськими батьярами “паскудному генделику” (ЧХ, 79) – шинку Бомбаха на Бернштайна (тепер вулиця Шолом-Алейхема), у місці відпочинку злидених студентів, дрібних комівояжерів, візників і “смитрачів” – кишенькових злодюжок (ЧХ, 79) – кнайпі Гутмана на площі Голуховських (сучасна площа Торгова), у кнайпі ветеранів на вулиці Охронек (вул. О. Кониського), де працювали найдешевші у Львові повії (ГМ, 233), в обшарпаних “хавірах” і злодійських “малинах” Личакова (Е, 35). Утім, розмовляє на “львівському жаргоні”¹ не тільки кримінальна (“кіндери”) і батьярська публіка, а й представники строкатого соціального “подення” Львова загалом: робітники, служниці, візники, кельнери, офіціанти, вуличні торговці, комівояжери, сторожі, швейцари, повії й сутенери, а іноді й самі поліціанти. З-поміж майже двох сотень доволі строкатих за соціальною, семантичною й етимологічною ознакою львівських регіональних лексем, що їх уводить у свої тексти Краєвський², тільки окремі тематичні групи слів можна інтерпретувати як власне жаргонні чи арготичні, хоча й вони мають лише умовно-історичну автономність, асимілюються в потоці вуличних експресивів:

1. Кримінальний і тюремний лексикон³ (*доліяж* (Е, 167), *смитрач* (Е, 169) – кишеньковий злодій, *хатрак* (ГМ, 55) – поліцейний агент, зрадник, *гліна* (Е, 38), *фараон* (ЧХ, 97) – поліціант, *кіндер* (*кіндр*) (Е, 31, ЧХ, 82) – злодій, *батьяр* (ГМ, 60), *кумпель* (ГМ, 55) – посібник, *шац чоловік* (Е, 37) – надійна людина, товариш, *урка* (Е, 38) – в’язень, людина з тюремною біографією, *шпїцель* (Е, 39) – людина на побігеньках, виконавець дрібних доручень, *фраїр* (Е, 95) – наївна, недосвідчена людина, *хавіра* (ГМ, 12), *малина* (Е, 145) – безпечне для злодійського товариства місце, *фурдигарня* (Е, 227) – тюрма, *Бригідки* (ГМ, 250) – львівська в’язниця⁴, *цюпа*

¹ М.Краєвський уникає розрізнення понять “балаку” і “гвари”, натомість у численних підсторінкових глосах-тлумаченнях малозрозумілих львівських слів-регіоналізмів послідовно використовує термін “жаргон львівський”. Зі стилістичних міркувань в українських версіях романів, як правило, у мовних партіях персонажів, полишено без перекладу низку лексем-полонізмів та західноукраїнських діалектизмів, які у підсторінкових посиланнях трактуються перекладачем як слова “львівські”, рідше – “розмовні” чи “галицькі” (*жолудок* (*львів.*) – *шлунок*, *кобіта* (*львів.*) – *жінка* (ЧХ, 27), *путня* (*львів.*) – *відро* (ЧХ, 87), *мешти* (*львів.*) – *черевики* (ЧХ, 19), *вар’ят* (*гал.*) – *божєвільний* (ЧХ, 79), *гербата* (*льв. розм.*) – *чай* (ГМ, 235), *шпондерок* (*львів. розм.*) – *вуджена грудинка* (Е, 78), *стрих* (*льв. розм.*) – *горище* (ГМ, 120) та ін.)

² Переважна більшість цих слів відображена у реєстрі “Лексикону львівського” [30] та в різночасових і різнотематичних арготичних добірках, скомпонованих, досліджених чи описаних О. Горбачем [5; 6].

³ На думку Олексі Горбача, формування львівського кримінального жаргону знало суттєвого впливу німецького арго – “ротвельшу” зі значною домішкою гебраїзмів та місцевих українських і польських мовних елементів. Перші фіксації львівських тюремно-кримінальних арготизмів з XIX ст. пов’язані з іменами А. Курки, К. Естрайхера, В. Людвіковського, Г. Вальчака, Г. Фельштинського, Ю. Яворського, які були укладачами невеличких арготичних словничків для внутрішнього поліцейного вжитку [6].

⁴ У тексті роману “Ерині” М. Краєвський вміщує невеличкий “етимологічний пасаж” стосовно мотивації назви найвідомішої львівської тюрми: “...Попельський завжди замислювався над цими консервативними назвами й навіть виснував дві гіпотези, які стосувалися назви в’язниці. По-перше, населення могло називати цю будівлю так з почуття солідарності із черницями, у яких вищезгаданий цісар [Йосиф]

(ГМ, 213) – тюремна камера, *фант* (Е, 180) – крадена річ, *бібула* (Е, 46), *грипс* (Е, 219) – таємна записка, *гопи* (Е, 144) – гроші, *на шухер (стояти)* (Е, 35) – попереджати про небезпеку, *стругати фуня* (ГМ, 54) – гоноритися, чванитися, *тримати штаму* (ГМ, 55) – брататися, товаришувати, *фасон тримати* (ГМ, 154), *з фасоном* (Е, 48), – гідно триматися, поводитися, *каляти* (Е, 167) – забруднювати, безчестити, *змитися* (Е, 57) – утекти, *обшастати* (Е, 95), *заіванити* (Е, 153), *засмитрати* (Е, 175) – вкрасти, пограбувати, *закатрупити* (Е, 109) – вбити, *гепнути* (Е, 65), *вифляцкати* (Е, 95), – побити, вдарити, *рихтиг (рихтик)* (ГМ, 59) – саме, якраз, *зіхир* (ГМ, 119) – певно, напевно, *тілес-топес* (ЧХ, 171) – на вищому рівні);

2. **Сексуалізми та обценізми**¹ (*біня* (ГМ, 59), *дзюня* (ГМ, 99), *менда* (ГМ, 233), *курва* (Е, 145), *ляфіринда* (Е, 145), *мала* (Е, 76), *бабела* (ЧХ, 190), – повія, проститутка, продажна жінка, *дупцингер* (ЧХ, 99) – коханець, любас, *прутень* (ГМ, 119) – чоловічий статевий орган, *дрочити* (Е, 77) – мастурбувати, *шурувати* (ГМ, 59), *трахати* (ЧХ, 190), *шпицувати* (ЧХ, 111), *порати* (ЧХ, 113) – здійснювати статевий акт, *відлити* (ГМ, 67), *до пана Едзя (сходити)* (ЧХ, 107) – зворот, який у Львові означав “піти до туалету”);

3. **Лексика львівських кнайп** (*кірус (кіруса)* (ГМ, 153) – п’яниця, *кнайпа* (ГМ, 53), *ганделик* (ГМ, 103) – міський шинок, *гара* (Е, 144), *люра* (Е, 157) – неякісна дешева горілка, *шинапик* (ЧХ, 20) – порція алкоголю, *бровар* (ЧХ, 82) – пиво, *дати до віату* (ГМ, 153), *нажлуктитися* (Е, 157), *сі накіряти* (Е, 57) – хильнути зайвого, *під гарою* (Е, 144), *накірянний* (Е, 153) – напідпитку).

Більшість слів із вуличного репертуару Краєвського позбавлені чітко виражених соціальних ознак жаргонного мовлення, а є радше стилістичними експресивами і метафоричними переосмисленнями лексики різного походження (польські й українські діалектизми, гебраїзми, германізми) і не менш розмаїтих семантичних груп, як-от: назви осіб (*дрипця* (ГМ, 12), *римунда* (Е, 176) – стара жінка, *кубіта* (Е, 175) – жінка, *пануньця* (ЧХ, 82) – панянка, *паняга* (ГМ, 54), *панисько*, *пануньо* (Е, 57), *шефунцьо* (ЧХ, 214), *старший* (ЧХ, 82) – пан, *меценас* (Е, 199) – адвокат, *вар’ят* (ГМ, 54) – бешкетник, *ментекампус* (Е, 180) – божевільний, *стухляк* (ГМ, 134), *бельбас* (ЧХ, 28), *бурмило* (ЧХ, 24) – товстун, *йолоп* (ЧХ, 62), *гебес* (ЧХ, 39) – дурень, *фрунь* (ЧХ, 110), *гаман* (ЧХ, 24) – чванько, *скурвисин* (Е, 49) – негідник, *лахабунда* (ЧХ, 213) – вуличник, жебрак), етноніми, як правило, жидівські (*мешуге* (ГМ, 122), *мишїгене* (Е, 72), *копф* (Е, 72), *шмайтелес* (Е, 48), *пархатий* (Е, 105), *пейсатий* (Е, 135), *бібер* (Е, 163), *мехідрис* (ЧХ, 183), розмовні львівські топоніми (*Кульпарків* (ГМ, 225), *Кліпаров* (Е, 153), *Вулька* (Е, 48), *Мостки* (ГМ, 9), *Лембрик* (ЧХ, 85) – Львів), назви приміщень чи їх частин (*стрих* (ГМ, 120) – горище, *виходок* (ГМ, 249) – туалет, *рура* (ГМ, 249) – труба, *халабуда* (Е, 37) – бідне помешкання, *сутерина* (Е, 180) – підвальне помешкання), назви частин тіла (*бебехи* (ГМ, 12) – нутроші, *жолудок* (ЧХ, 27) – шлунок, *пицидло* (ГМ, 153), *писок* (ЧХ, 181) – обличчя, *лепетина* (ЧХ, 85), *довбешка* (Е, 135) – голова, *баньки* (Е, 134) – очі), назви продуктів харчування, предметів гардеробу, побутових речей, іменники іншої семантики (*юрашки* (ГМ, 15) – пряники, що випікалися на весняного Юрія, *макагіти* (ГМ, 16) – ласощі з

брутально реквізував їхню власність, по друге, “Бригідки” були своєрідною пестливою назвою жадливої споруди. Це нагадувало явище, схоже на давньогрецький звичай, за яким криваві богині помсти, Еринії, називалися Евменідами, тобто “Ласкавими” (Е, 165–166).

¹ У романістиці М.Красєвського використання сексуалізмів та обценізмів (терміни Лесі Ставицької [26]) зумовлене широким впровадженням епізодів та сцен із життя львівських повій.

карамельної маси, меду, маку, мигдалю та горіхів, *гербата* (ГМ, 235) – чай, *сумир* (ГМ, 235) – хліб, *прецлі* (Е, 76) – солонка випічка, *шпондерок* (Е, 78) – вуджена, *карафка* (ЧХ, 110) – графин, *шапокляк* (Е, 173) – чоловічий головний убір, різновид циліндра, *лахи* (Е, 197) – одяг, *шкарбани* (ЧХ, 19), *мешти* (ЧХ, 19) – взуття, *цигар* (ЧХ, 24) – сигарета, *голодні кавалки* (ЧХ, 182) – брехня, *шмельц* (ГМ, 233) – непотріб, *рехт* (ГМ, 235) – правда, *цванцики* (Е, 57), *грейцари* (ЧХ, 19) – дрібні гроші, *портмонетка* (Е, 95) – портмоне, гаманець, *шпацірганг* (Е, 172) – прогулянка, *зальоти* (Е, 230) – залицяння, *плюсква* (Е, 200) – блощиця, *каракон* (Е, 200) – тарган, процесуальна та дієслівна лексика (*гуляти* (ГМ, 59), *штайгувати* (Е, 78), *фалювати* (Е, 153) – їти, прямувати, *віншувати* (ГМ, 147) – бажати, хотіти, *байтлювати* (ГМ, 235), *балакати* (Е, 175) – говорити, *мельдувати* (Е, 58) – зголошувати, *моцувати* (Е, 65) – припасовувати, *катуляти* (ЧХ, 26) – вештатись, *зрєперувати* (ЧХ, 26) – змайструвати, зремонтувати, *збештати* (ЧХ, 181) – виляяти, *збайдурити* (ЧХ, 181) – ошукати), прикметники та прислівники (*фунястий* (ГМ, 54) – вишуканий, *алітанцукій* (*алітанцко*) (ГМ, 59, 134) – елегантний, елегантно, *люксусовий* (ЧХ, 106) – вищого гатунку, *батярський* (ГМ, 61), *расовий* (ГМ, 147) – породистий, *нендзний* (Е, 72) – вередливий, *бардзо* (ГМ, 54) – дуже, *фєст* (ГМ, 59) – сильно, *файно* (ГМ, 59) – гарно, *юж* (ГМ, 153) – вже, *тецне* (Е, 38) – смішно, *цузамен* (Е, 48) – разом, *під хайром* (ЧХ, 26) – під присягою, *гранд* (ЧХ, 82) – багато, *зальотно* (ЧХ, 191) – спокусливо).

Лаконічність сцен із вуличного життя дозволяє Краєвському досить натуралістично репродукувати фонетико-морфологічний колорит львівського міського койне у мовних партіях персонажів, тим самим досягаючи стилістичного ефекту “підслуханих” діалогів:

– Та, Юзьку, дай пицидла [...]

– Ти, бику красий [...] Тільки нас двоє є на тім світі, ти і я! [...]

– А шо сі робит? [...]

– А то мій кулета фєст дав ду вівату [...] та й несу го на хавіру [...]

– Замикай ті дєвері! [...] Бо зимно! [...]

– А юж замикаю! [...] Але треба ту їдному посвітити, бо кіруса кулету тєгне.

– Кому посвітити? [...] Пукажи, хто сі там тарабанит? Можє, то Тадзю? Він ніди фасону ни тримаї!” (ГМ, 153–154);

– Я ни є ваш гїсть [...] Прийшов-им, аби вас збештати [...]

– Я чулувік простий, – Круль поклав на стіл уповноваження Попельського. – Я вам пувірів на фєст. А ви мене збайдурили! Півгодини тому дзвонить телефон, і пан Соммер міні каже про ваш правдивий документ, кутрий рихтик приніс якийсь пуліцай. А це, – посунув він столом аркуш паперу, – фальшивка. А ви більши ни пуліцай. А я повірив-им. Мине можуть на збитий писок з руботи викинути! Сім років пропрацював-им! Через вас! [...]

– А відки я знаю, жи то не голодні кавалки?! – портєє різко підвівся. – Я свій гонор маю. Я ни ошуканець, як ви.” (ЧХ, 181–182).

Українські варіанти текстів мінімально дистанційовані від польського оригіналу: специфіка мовного субстрату дозволила перекладачу практично не втручатися в автентичну стилістичну амплітуду “балаку”. Майже без коректур відтворено польський синтаксис висловлювань, умисно полишено без перекладу численні слова-полонізми (*ніц* (ГМ, 57), *ніди* (ГМ, 154), *зара* (Е, 95), *не* (Е, 37), *юж* (ГМ, 153), *жи* (ГМ, 59), *жеби* (Е, 37), *кобіта* (Е, 175), *гербата* (ГМ, 235)), львівські просторічні лексеми (*хтів* (ГМ, 59), *тра* (ГМ, 59), *во* (ГМ, 120), *ту* (ГМ, 120), *шо* (Е, 153), *нинька*, *теперка* (ГМ, 235), *той-во* (ЧХ, 19), *йой* (Е, 95)) та ідіоматичні вирази з польської

мови¹. Оригінальна фонетика львівського “балаку”, що завжди була неофіційним ідентифікатором львів’ян у позаміському середовищі [31, с. 25], зазнала суттєвого впливу північно-західних передміських говірок наддністрянського діалекту [6, с. 210]. Система вокалічних фонем “балаку” у залежності від сусідства з приголосними (особливо м’якими) могла набувати різних артикуляційних варіантів. Зокрема, ненаголошені фонemi /o/ та /e/, за аналогією до північнонаддністрянських говірок, звужуються і підвищують свою артикуляцію до /y/ (так зване “укання”) та /и/ [12; 10, с. 74] (*кumisар* (ГМ, 55), *пуліцай* (ГМ, 55), *кулета* (ГМ, 153), *чулувік* (ЧХ, 181) *чуло* (Е, 30), *гулува* (Е, 30), *рубота* (Е, 48), *пуртсигар* (Е, 95), *вуна* (ГМ, 59), *субі* (ГМ, 147), *тубі* (Е, 31), *тозу* (Е, 31), *пу-нашому* (ГМ, 134), *кули* (Е, 30), *багату* (ГМ, 235), *рузуміє* (ГМ, 134), *стуїть* (Е, 35), *пуйде* (Е, 95), *ниділі* (ГМ, 235), *завизе* (Е, 35), *майжи* (ГМ, 147), *можи* (ГМ, 147), *ни* (ГМ, 235), *али* (ГМ, 235), *нима* (ГМ, 235)), а фонема /a/ після м’яких приголосних переходить у /e/, /и/, /i/ [с. 72] (*ценета* (ГМ, 147), *п’етка* (Е, 103), *тегне* (ГМ, 153), *взети* (Е, 144) *подекувати* (Е, 49), *п’єний* (Е, 213), *п’єтнайцятій* (Е, 152), *коштуї* (ГМ, 119), *маї* (ГМ, 119) *тримаї* (ГМ, 154), *балакаї* (Е, 175), *заливаї* (Е, 175), *байтлюї* (ГМ, 235), *даруї* (Е, 30), *бракуї* (Е, 200), *відкриїмо* (ГМ, 235), *виглідаї* (ГМ, 236), *знаїш* (Е, 172), *маїш* (Е, 172), *найсьвітійшій* (Е, 49), *похмелитисі* (ГМ, 59), *подивитисі* (ГМ, 249), *кинутьсі* (Е, 39), *бавивсі* (Е, 228)). Серед найтипівіших морфолого-синтаксичних рефлексів, послідовно відтворених у діалогах, доцільно згадати: ствердіння кінцевого приголосного у дієслівних формах III особи однини та множини теперішнього часу (*будут* (ГМ, 55), *робит* (ГМ, 153) *тарабанит* (ГМ, 154)), діалектні моделі творення форм минулого часу (*забив’им* (Е, 49), *дістав’им* (Е, 103), *побілів’им* (Е, 197), *прийшов-им* (ЧХ, 181), *повіри-им* (ЧХ, 181), *пропрацював-им* (ЧХ, 181), *повіла-м* (ЧХ, 213), *же сьте прийшли* (Е, 58), *шо-сьте бачили* (Е, 72), *дозволили-сьте* (Е, 172)), втрата інтервокального /й/ у флексіях орудного відмінка (*за ширмов* (ГМ, 59), *з цибульов* (ГМ, 235), *зі мнов* (ГМ, 235), *з мойов доцьов* (Е, 169), *другов діров* (Е, 174), *із жінков і швагерков* (Е, 201)), незакріпленість частки ся (сі) при творенні зворотних дієслів (*сі зіпсувалу* (ГМ, 249), *сі знайде* (ГМ, 235), *сі мельдує* (Е, 58), *сі накурив* (Е, 57), *сі розуміє* (Е, 60), *сі кланяє* (Е, 72), *сі лишаєте* (Е, 71), *сі спішу* (Е, 95)).

Попри те, що “старолівівська” тематика має поважні традиції як в українській, так і в польській белетристиці², реінтерпретація класичного концепту міфологізованої столиці кіндерів та батярів у детективно-постмодерному форматі письменника-криміналіста Краєвського на тлі сучасної української масової літератури виглядає досить живо і колоритно. Колега М. Краєвського, автор сучасного українського детективу Андрій Кокотюха, вбачає успіх текстів поляка в Україні передусім через національний контекст і тягу українців до самоідентифікації, бодай через твори

¹ З мінімальними перекладацькими правками у тексті, зокрема, передаються зразки пісенного “батарського фольклору”: “У Бомбаха файна вяр, жери преці, палъ цигара. Хто тримаї з нами штами, тому ліпше, як у мамі” (ЧХ, 24); “Якась мєнда пу залі си швенда І надаї си тілько до Бабічка на шмельц” (ГМ, 233); “На улїци Коллонтая, Файдулі, файдудлі, фай, Біла баба пуліцай, Файдулі, файдудлі, фай, Бємц го в морду, коп го в я, Файдудлі, файдудлі, фай, Так ся б’є в нас поліцай, Файдудлі, файдудлі, фай” (ГМ, 54), Сю, Манюсю, музичка гра, Танцюї батярів тьма (ЧХ, 187).

² В українській літературі тему львівських вулиць і криміналітету вперше опрацював Іван Франко. Упродовж ХХ ст. до теми батярства зверталися Богдан Нижанківський, Зенон Тарнавський, Олег Лисяк, Віра Марська, Євген Загачевський, Дарія Ярославська, Софія Парфанович та ін. [31, с. 36–37]. Стилізація під балак була головним засобом індивідуалізації текстів деяких польських прозаїків і авторів гумористично-ліричних віршів та пісень із Західної України (Андрей Хцюк, Маріян Гемар, Вітольд Шольгіня та ін.) [2; 12].

іноземного автора [15]. Проблема рецепції детективів письменника, звісно, набагато глибша, бо захована у ментальній площині: М. Краєвський запропонував українському читачеві зразок “іншої” – інтелектуально-психологічної – літератури, позбавленої традиційного побутовізму, утилітарності, прагматичної меркантильності і мовної стерильності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Арістов В.* Криваві старольвівські пригоди [Електронний ресурс] / В.Арістов. – Доступно з : http://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/review/4614/>. – [Цит. 16.12.2011].
2. Балак [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>>. – [Цит. 16.12.2011].
3. *Боброва Л.* Кровавые числа. Марек Краевский. Числа Харона [Електронний ресурс] / Л.Боброва. – Доступно з : <http://bookniru/reviews/fiction/?id=36869#.TrMqRycHgQo.facebook>>. – [Цит. 16.12.2011].
4. *Боброва Л.* Эберхард против Эраста [Електронний ресурс] / Л.Боброва. – Доступно з : <http://booknik.ru/reviews/fiction/?id=33350>>. – [Цит. 16.12.2011].
5. *Горбач О.* Арго в Україні / О. Горбач. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2006 (Серія “Діалектологічна скриня”). – 688 с.
6. *Горбач О.* Львівські проступницько-тюремницькі арготизми до 1930-их років // Горбач О. Зібрані статті. Арго в Україні. – Мюнхен, 1993. – С. 207–236.
7. *Городницька Б.* Марек Краєвський: “Мої, іноді драстичні й брутальні, книжки полюбляють читати жінки” [Електронний ресурс] / Б.Городницька. – Доступно з : <http://sumno.com/article/marek-krajevskij-dyvno-ale-moji-inodi-drastychni-i/>>. – [Цит. 16.12.2011].
8. *Городницька Б.* Марек Краєвський: “Якщо мене читають у метро – це комплімент” [Електронний ресурс] / Б.Городницька. – Доступно з : <http://www.wz.lviv.ua/articles/77196>>. – [Цит. 16.12.2011].
9. *Дмитренко Н., Шиманський О.* Галицькі детективи. У Польщі неабиякою популярністю користуються романи про Львів [Електронний ресурс] / Н. Дмитренко, О. Шиманський. – Доступно з : <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1857/164/65972/>>. – [Цит. 16.12.2011].
10. *Жилко Ф.Т.* Говори української мови / Ф.Т.Жилко. – К. : Радянська школа, 1958. – 172 с.
11. *Керик О.* Книгу про Львів писав, ходячи підворітнями [Електронний ресурс] / О. Керик. – Доступно з : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?knigu_pro_lviv_pisav_hodyachi_pidvoritnyami__marek_krayevskiy&objectId=1086157>. – [Цит. 16.12.2011].
12. *Козицький А.* Балак львівський / А. Козицький // Енциклопедія Львова. – Т. 1 / За ред. А. Козицького та І. Підкови. – Львів : Літопис, 2007. – С. 154–155.
13. *Козицький А., Білостоцький С.* Кримінальний світ старого Львова / А. Козицький, С. Білостоцький. – Львів : Афіша. – 230 с.
14. *Козицький А.* Батяри / А. Козицький // Енциклопедія Львова. – Т. 1 / За ред. А. Козицького та І. Підкови. – Львів : Літопис, 2007. – С. 190–192.

15. *Кокотюха А.* Легенди, міфи та маніяки [Електронний ресурс] / А. Кокотюха. – Доступно з : <http://www.bukvoid.com.ua/criminal//2011/04/04/080232.html>>. – [Цит. 16.12.2011].

16. *Лозинський Р.* Етнічний склад населення Львова (у контексті суспільного розвитку Галичини) / Р. Лозинський. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені І. Франка. – 357 с.

17. *Лотман Ю.* Выход из лабиринта / Ю. Лотман // Эко У. Имя розы. – М. : Книжная палата, 1989. – С. 468–481.

18. Львівська гвара [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>>. – [Цит. 16.12.2011].

19. *Мельник А.* Почему их читают, а нас нет [Електронний ресурс] / А. Мельник. – Доступно з : http://society.lb.ua/culture/2011/09/27/116664_pochemu_ih_chitayut_a_nas_net.html>. – [Цит. 16.12.2011].

20. Нуар (література) [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>>. – [Цит. 16.12.2011].

21. Постмодернізм [Електронний ресурс]. – Доступно з : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>>. – [Цит. 16.12.2011].

22. *Родик К.* Пригоди Марека у країні У. Польський детектив як індикатор українського літпроцесу [Електронний ресурс] / К. Родик. – Доступно з : <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1822/164/64664/>>. – [Цит. 16.12.2011].

23. *Славінська І.* Марек Краєвський: Як прикути себе до письмового столу [Електронний ресурс] / І. Славінська. – Доступно з : <http://life.pravda.com.ua/person/2011/09/30/86705/>>. – [Цит. 16.12.2011].

24. *Сняданко Н.* На ностальгійній хвилі. Польський письменник Марек Краєвський оспівує Львів та переглядає новини з України [Електронний ресурс] / Н. Сняданко. – Доступно з : <http://tyzhden.ua/Publication/4646/>>. – [Цит. 16.12.2011].

25. *Собчук О.* Нуарні детективи Марека Краєвського [Електронний ресурс] / О. Собчук. – Доступно з : <http://litakcent.com/2011/04/06/nuarni-detektyvy-mareka-krajevskoho/>>. – [Цит. 16.12.2011].

26. *Ставицька Л.* Обсценний та еротичний простір української мови // Л. Ставицька Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми. – К. : Критика, 2008. – С. 11–70.

27. *Степанов Є.* Мова міста як соціолінгвістична проблема / Є. Степанов // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 38. – Ч. II. – Львів, 2006. – С. 65–71.

28. *Трофименко Т.* Марек Краєвський: із Бреслау до Львова [Електронний ресурс] / Т. Трофименко. – Доступно з : <http://ukr.mediaport.ua/news/statiy/20608>>. – [Цит. 16.12.2011].

29. *Трофименко Т.* Що доброго з Бреслау, або історичний детектив від Марека Краєвського [Електронний ресурс] / Т. Трофименко. – Доступно з : <http://www.bukvoid.com.ua/reviews/books/2009/09/21/133540.html>>. – [Цит. 16.12.2011].

30. *Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г.* Лексикон львівський: поважно і на жарг / Н. Хобзей, О. Сімович, Т. Ястремська, Г. Дидик-Меуш. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009 (Серія “Діалектологічна скриня”). – 672 с.

31. *Хобзей Н.* Слова і місто, або місто у словах / Н. Хобзей // Хобзей Н., Сімович О., Ястремська Т., Дидик-Меуш Г. Лексикон львівський: поважно і на жарг. –

Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009 (Серія "Діалектологічна скриня"). – С. 7–44.

32. Эко У. Заметки на полях "Имени розы" // Эко У. Имя розы. – М. : Книжная палата, 1989. – С. 427–467.

33. Dialekt południowokresowy [Електронний ресурс]. – Доступно з : http://pl.wikipedia.org/wiki/Dialekt_poudniowokresowy>. – [Цит. 16.12.2011].

34. Gwara lwowska [Електронний ресурс]. – Доступно з : http://pl.wikipedia.org/wiki/Gwara_lwowska>. – [Цит. 16.12.2011].

Використані джерела та їх умовні скорочення

ГМ – Краєвський М. Голова Мінотавра : роман ; пер. з польськ. Б. Антоняк. – Львів : ЛА "Піраміда", 2009. – 312 с.

Е – Краєвський М. Еринії : роман ; пер. з польськ. Б. Антоняк. – Львів : Урбіно, 2010. – 240 с.

ЧХ – Краєвський М. Числа Харона : роман ; пер. з польськ. Б. Антоняк. – Львів : Урбіно, 2011. – 272 с.

Стаття надійшла до редакції 25.11. 2011

доопрацьована 08. 12. 2011

прийнята до друку 10. 01. 2012

MAREK KRAYEVSKI URBAN STYLE (LINGUISTIC CORRELATION)

Ivan Tsikhotskyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
The department of Ukrainian Language,
Universytets'ka Str., 1/234, 79001, Lviv, Ukraine,
phone: (032) 239 47 17, e-mail: terukr@franko.lviv.ua*

The article analyzes the stylistic means of creating linguistic patterns of social residents of Lviv in the bottom of the interwar system of urban landscape retro-detective Marek Krajewski.

Key words: retro-detective, the language of the city, sociolect, criminal jargon.

СТАРОЛЬВОВСКАЯ УРБАНИСТИКА МАРЕКА КРАЕВСКОГО (ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ КОРРЕЛЯЦИИ)

Иван Цихоцький

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра украинского языка,
ул. Университетская, 1/234, 79001, Львов, Украина,
тел.: (032) 239 47 17, e-mail: terukr@franko.lviv.ua*

В статье проанализированы стилистические средства создания речевых образов обитателей социального дна межвоенного Львова в системе урбанистического пейзажа ретродетективов Марека Краевского.

Ключевые слова: ретродетектив, язык города, социолект, уголовный жаргон.